

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีในการศึกษาครั้งนี้ประกอบไปด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับอัตมโนทัศน์

1. มโนทัศน์
2. อัตมโนทัศน์
 - 2.1 ความหมายของอัตมโนทัศน์
 - 2.2 องค์ประกอบของอัตมโนทัศน์
 - 2.3 ประเภทของอัตมโนทัศน์
 - 2.4 พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของอัตมโนทัศน์
 - 2.5 ความสำคัญของอัตมโนทัศน์
 - 2.6 อัตมโนทัศน์ของวัยรุ่น

แนวคิดเรื่องความรุนแรง

ทฤษฎีวิวัฒธรรมย่อยของความรุนแรง

สาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย

สถานการณ์ รูปแบบและแนวโน้มการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวะ

แนวคิดเกี่ยวกับอัตมโนทัศน์

1. มโนทัศน์ (Concept)

ความหมายของมโนทัศน์

เจมส์ ครีเวอร์ (อ้างในเด่นสุรางค์ ภิมยศสวัสดิ์, 2539:17) ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า มโนทัศน์เป็นรูปธรรมหรือระดับของกระบวนการคิด ซึ่งเป็นการคิดที่มีคุณภาพ มีหลักการ และเห็นความสัมพันธ์

ของสิ่งต่างๆ โดยการเปรียบเทียบ การสังเคราะห์และการคิดอย่างไตร่ตรอง มีเหตุผลถึงความเป็นไปได้ และใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อความหมาย โดยเรียกออกมาเป็นคำพูด

ลาวินซ์ วิทยารุชฌิกูล (2532) ได้ให้ความหมายของมโนทัศน์ว่า มโนทัศน์ หมายถึง แนวคิดที่สรุปรวบยอด ได้ข้อเท็จจริงและแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจต่อปรากฏการณ์หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นข้อเท็จจริงนั้น

2. อັคมโนทัศน์ (Self-Concept)

2.1 ความหมายของอັคมโนทัศน์

จาก Dictionary of Education ของคาร์เตอร์ วี กู๊ด (Carter V. Good, 1959) ได้ให้ความหมายอັคมโนทัศน์ (Self-Concept) ว่าเป็นการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับความสามารถ รูปร่าง ลักษณะ การกระทำกิจวัตรประจำวันของตนเองในฐานะที่เป็นบุคคลหนึ่ง

ริชาร์ด ลาซารัส (Richard S. Lazarus อ่างในเด่นสุรงค์, 2539:18) ได้ให้คำจำกัดความของอັคมโนทัศน์ว่า อັคมโนทัศน์ หมายถึง ตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลและทำให้บุคคลเข้าใจตนเอง ซึ่งบุคคลจะแสดงพฤติกรรมไปตามที่ตนเป็น

กาญจนา กาญจนไตรวัฒน์ (2527: 16) ได้ให้ความหมายของอັคมโนทัศน์ว่า เป็นผลรวมของความนึกคิด ความรู้สึก ความเชื่อ ศรัทธา ความพอใจและการรับรู้ทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวกับตนเอง รวมทั้งการประเมินตนเองในด้านความเป็นเอกลักษณ์ ความมีคุณค่าและความสามารถในด้านต่างๆ

จากคำจำกัดความและความหมายต่างๆ ของอັคมโนทัศน์ที่กล่าวมาสรุปได้ว่า อັคมโนทัศน์ (Self-Concept) หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อตนเอง เป็นการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง โดยการตีความประสบการณ์ที่บุคคลนั้นมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม โดยอັคมโนทัศน์ของแต่ละบุคคลอาจไม่เป็นที่ตนเป็นจริงก็ได้ และอັคมโนทัศน์จะมีทั้งอັคมโนทัศน์ทางบวกหรืออັคมโนทัศน์ที่ดี และอັคมโนทัศน์ทางลบหรืออັคมโนทัศน์ที่ไม่ดี

2.2 องค์ประกอบของอັคมโนทัศน์

เอลเลน วี เพียร์ส และเดล บี แฮร์ริส (Ellen V. Piers and Dale B. Harris, 1969) ได้แบ่งอັคมโนทัศน์ออกเป็น 7 องค์ประกอบด้วยกัน คือ

องค์ประกอบที่ 1 พฤติกรรมสังคม (Social Behavior)

องค์ประกอบที่ 2 สติปัญญาและสถานภาพในโรงเรียน (Intellectual and School Status)

องค์ประกอบที่ 3 รูปร่างและคุณลักษณะ (Physical Appearance and Attributes)

องค์ประกอบที่ 4 ความวิตกกังวล (Anxiety)

องค์ประกอบที่ 5 ความเป็นคนที่น่านิยม (Popularity)

องค์ประกอบที่ 6 ความสุขและความพอใจ (Happiness and Satisfaction)

องค์ประกอบที่ 7 ลักษณะที่เป็นส่วนรวม (Total Number of Scale)

ฟิตส์ (Fitts อ้างในพรณี ศรีรัตนประยูร, 2537:12) ได้กล่าวถึงลักษณะของอ้อมโนทัศน์โดยพิจารณาใน 2 ด้าน คือ

1. พิจารณาจากลักษณะภายใน ซึ่งประกอบด้วย

1.1 อ้อมโนทัศน์ด้านความเป็นเอกลักษณ์ เป็นการพิจารณาอ้อมโนทัศน์ด้านที่เกี่ยวกับคำถาม "ฉันเป็นอะไร"

1.2 อ้อมโนทัศน์ด้านความพึงพอใจในตนเอง เป็นอ้อมโนทัศน์ด้านที่เกี่ยวกับคำถามที่ว่า "ฉันมีความรู้สึกเกี่ยวกับตัวฉันอย่างไร "

1.3 อ้อมโนทัศน์ด้านพฤติกรรม เป็นอ้อมโนทัศน์ด้านที่เกี่ยวกับคำถามที่ว่า " ฉันประพฤติอย่างไร "

อ้อมโนทัศน์ทั้ง 3 ด้านนี้แสดงถึงความคิดเห็น การยอมรับ การประเมินตนเองโดยพิจารณาจากลักษณะภายใน

2. พิจารณาจากลักษณะภายนอก เป็นการพิจารณาอ้อมโนทัศน์จากอีกด้านหนึ่ง โดยแบ่งอ้อมโนทัศน์เป็น 5 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ศิลธรรมจรรยา ส่วนตัว ครอบครัว สังคม ซึ่งอ้อมโนทัศน์ทั้ง 5 ด้านนี้ แสดงถึงการยอมรับ และการประเมินตนเองเช่นเดียวกัน นอกจากนี้แล้วฟิตส์ยังได้รวมเอาอ้อมโนทัศน์ด้านการวิพากษ์วิจารณ์ตนเองมาเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งของอ้อมโนทัศน์ ซึ่งเป็นส่วนที่กล่าวถึงตนเองทั้งในแง่ที่ดีและไม่ดี การยอมรับและกล้าที่จะกล่าวถึงตนเองในด้านนี้ ฟิตส์ได้ให้ความเห็นว่า เป็นส่วนที่มักจะไม่มีความสอดคล้องกับอ้อมโนทัศน์ด้านอื่นๆที่กล่าวมาในตอนต้น อย่างไรก็ตามฟิตส์เชื่อว่า อ้อมโนทัศน์ด้านการวิพากษ์วิจารณ์ตนเองนี้เป็นส่วนหนึ่งที่จะชี้ให้เห็นถึงการประเมินตนเองของบุคคลได้มากยิ่งขึ้น

รัตนา มาศเกษม (2527: 70) กล่าวว่า เป็นการสะดวกที่จะแยกส่วนประกอบของอ้อมโนทัศน์เป็น 3 ส่วน คือ

1. เกี่ยวกับความคิด ความเข้าใจ เป็นส่วนประกอบที่แสดงถึงความคิดเกี่ยวกับตนเอง เช่น คิดว่า ฉันเป็นคนฉลาด ชื่อสัตย์ ทะเยอทะยาน น้ำหนักมากเกินไป

2. เกี่ยวกับความรู้สึก โดยเป็นความรู้สึกของบุคคลซึ่งยากที่จะอธิบาย เพราะความรู้สึกของบุคคลไม่สามารถที่จะอธิบายออกมาเป็นคำพูดได้ แต่ค่อนข้างจะคล้ายกับคุณค่าของตนเอง เช่น กรณีที่ผู้หญิงไม่ชอบงมูกของตนเองซึ่งค่อนข้างจะจุ่ม

3. ด้านพฤติกรรม ส่วนประกอบด้านพฤติกรรมเป็นแนวโน้มของบุคคลที่จะแสดงพฤติ

กรรมในแนวทางต่างๆ เช่น บุคคลอาจมีพฤติกรรมที่รังเกียจตนเอง หรือพฤติกรรมตามสิ่งที่ล่อใจ หรือแสดงออกในลักษณะที่มีความรู้สึกไวกว่าปกติ เป็นต้น

2.3 ประเภทของอัตมโนทัศน์

รูธ ซี ไวลีย์ (Ruth C. Wylie อ้างในเค่นสุรางค์, 2539:18) ได้แบ่งอัตมโนทัศน์ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. Actual-self concept คือ ทศนคติหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้ของคนว่าเป็นอย่างไร เช่น "ฉันเป็นคนมีเหตุผล" "ฉันเป็นคนดี" เป็นต้น เรียกการรับรู้เกี่ยวกับตนชนิดนี้ว่า "ตนตามอัตภาพ" (Actual-self) ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ชนิด คือ

1.1 Social-self concept คือ ทศนคติหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองว่าคนอื่นมีความรู้สึกว่าคุณเป็นคนอย่างไร

1.2 Private-self concept คือ ทศนคติหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองว่า ตนเองเป็นคนอย่างไร

2. Ideal-self concept คือ ทศนคติหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้เกี่ยวกับตนว่าอยากเป็นคนตามอุดมคติอย่างไร เช่น "ฉันอยากเป็นคนสวยที่สุด" "ฉันปรารถนาจะมีความสุข" เป็นต้น โดยเรียกการรับรู้นี้ว่า "ตนตามปณิธาน" (Ideal-self) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

2.1 Own Ideal-self concept คือ ทศนคติหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองว่าตนอยากเป็นคนตามอุดมคติอย่างไร

2.2 Concept of Other's Ideal for One คือ ทศนคติหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง ว่าอุดมคติของคนอื่นในสังคมนั้นตั้งไว้กับตนอย่างไร

ซูซีย์ สมิทริกร (อ้างในเค่นสุรางค์, 2539:19) ได้แบ่งอัตมโนทัศน์ออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. อัตมโนทัศน์ที่ดี บุคคลที่มีอัตมโนทัศน์ที่ดีจะมีความรู้สึกนึกคิดต่อตนเองในทางที่ดี เช่น คิดว่าตนเองเป็นคนที่มีความสามารถ ฉลาด ขยันขันแข็ง เป็นต้น

2. อัตมโนทัศน์ที่ไม่ดี บุคคลที่มีอัตมโนทัศน์ที่ไม่ดี มักจะมีความนึกคิดต่อตนเองในทางร้าย เช่น คิดว่าตนเองเป็นคนไม่มีคุณค่า โง่ ขี้เกียจ เป็นต้น

จากการแบ่งประเภทของอัตมโนทัศน์สรุปได้ว่า เป็นการแบ่งตามการประเมินค่า เช่น อัตมโนทัศน์ที่ดี และอัตมโนทัศน์ที่ไม่ดี การแบ่งตามการมองเห็นได้และมองไม่เห็น เช่น อัตมโนทัศน์ทางร่างกายกับอัตมโนทัศน์ทางจิตใจ หรือการแบ่งตามความคิด เช่น คิดว่าคุณเป็น "ตนตามอัตภาพ" (Actual-self) หรือ "ตนตามปณิธาน" (Ideal-self)

2.4 พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของอัตมโนทัศน์

อัตมโนทัศน์เริ่มพัฒนาตั้งแต่วัยทารก ซึ่งในระยะแรก พ่อแม่จะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์ในด้านทัศนคติมากที่สุด การเลี้ยงดูอย่างทะนุถนอม เอาใจใส่ต่อการพัฒนา ให้ความรักความอบอุ่น จะมีอิทธิพลต่ออัตมโนทัศน์ของเด็กมาก เพราะเด็กจะทราบได้ว่าเขาเป็นที่รักและมีคุณค่ามากเพียงใด แต่ถ้าพ่อแม่เลี้ยงดูแบบไม่เอาใจใส่ การอบรมเน้นที่การลงโทษ เด็กจะรู้สึกว่าคุณค่าของตัวเองไม่มีความสำคัญซึ่งความรู้สึกและประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากครอบครัวจะมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะปูพื้นฐานอัตมโนทัศน์ของเด็กในระยะต่อไป

นักจิตวิทยาจึงมีความเห็นพ้องกันว่า อัตมโนทัศน์เป็นสิ่งที่อยู่คงที่และไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง หากมีการก่อตัวขึ้นมาอย่างแน่นแฟ้นแล้ว ถ้าจะมีการเปลี่ยนแปลงก็เป็นไปไม่มาก โดยไม่เปลี่ยนแปลงอย่างง่ายดายหรือรวดเร็วนัก ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่ไม่ง่ายนั้นถือว่าเป็นคุณสมบัติที่ดี เพราะถ้ามีการเปลี่ยนแปลงง่าย เราก็จะมีบุคลิกภาพที่ไม่คงที่ ไม่อยู่กับร่องกับรอย

อำเภอ สิริพัฒน์ (2515) กล่าวว่า "ประสบการณ์ในครอบครัวมีความสำคัญที่จะปูพื้นฐานของอัตมโนทัศน์ ส่วนประสบการณ์ในช่วงหลังๆ ที่เด็กมีความสัมพันธ์กับครูอาจารย์ เพื่อน มีความสัมพันธ์กับภรรยาหรือสามี ลูกๆ และเพื่อนร่วมงานก็มีส่วนช่วยเปลี่ยนอัตมโนทัศน์ของคนอยู่บ้าง"

พรณทิพย์ เกษะนันท์ (2516) ได้ให้ความเห็นว่า อัตมโนทัศน์เป็นสิ่งที่ปฏิรูปมาจากประสบการณ์ของสิ่งแวดล้อม เมื่อประสบการณ์ สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงได้ อัตมโนทัศน์จึงควรเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้และองค์ประกอบที่ทำให้อัตมโนทัศน์เปลี่ยนแปลงได้แก่

1. สังคมที่บุคคลอาศัยอยู่ ภาวะวิกฤตหรือเหตุการณ์สิ่งแวดล้อม
2. ผู้ใกล้ชิดและมีอิทธิพลเหนือพัฒนาการของบุคคลนั้น หรือผู้ที่บุคคลนั้น ใ้วางใจ มีความเชื่อถือ ศรัทธา เช่น บิดา มารดา ครู
3. อัตมโนทัศน์ที่เกิดขึ้นตามอุดมการณ์ ความต้องการ ความคาดหวังความสำเร็จหรือความล้มเหลว

2.5 ความสำคัญของอัตมโนทัศน์

อัตมโนทัศน์นับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของบุคลิกภาพและเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคลซึ่งการที่บุคคลมีอัตมโนทัศน์ที่แตกต่างกันก็จะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันไปด้วย ดังที่ Lazarus (อ้างในฤทธิรัตน์ ธรรมานา, 2535: 14) ได้กล่าวไว้ว่า อัตมโนทัศน์จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลและทำให้บุคคลเข้าใจตนเอง โดยบุคคลจะแสดงพฤติกรรมไปตามที่คิดว่าตนเป็น ดังนั้น ถ้าบุคคลมีอัตมโนทัศน์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งในแง่ดี ก็จะมีแนวโน้มว่าบุคคลนั้นจะสามารถกระทำสิ่งนั้นได้ดี แต่หากบุคคลนั้นมีอัตมโนทัศน์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งในแง่ลบ ก็จะมีแนว

โน้มน้าวบุคคลนั้นจะทำสิ่งนั้นได้ไม่ดี ซึ่งจะเห็นได้ว่าอัครโมทนาธรรมมีความสำคัญในการที่จะช่วยให้เรา เข้าในพฤติกรรม สามารถพยากรณ์และเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้อื่นได้ (อาไฟ สิริพัฒน์, 2515: 91 อ้าง ในกาญจนา ภูยาธร, 2541: 13) นอกจากนี้อัครโมทนาธรรมยังมีผลต่อการปรับตัวของบุคคล กล่าวคือ บุคคลที่มีอัครโมทนาธรรมที่ดีย่อมสามารถปรับตัวได้ดีและถ้าบุคคลมีอัครโมทนาธรรมที่ไม่ดีก็ย่อมปรับตัว ได้ไม่ดี ถ้าอัครโมทนาธรรมมีความมั่นคง บุคคลจะสามารถปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความเชื่อ มั่นในตนเอง มีความภาคภูมิใจในตนเอง ไม่มีปมด้อย ถ้าหากบุคคลมีอัครโมทนาธรรมในด้านไม่ดีจะเกิด ความรู้สึกเป็นปมด้อย ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่มีความมั่นคงทางอารมณ์ และเนื่องจากอัครโมทนา ธรรมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของบุคลิกภาพ ดังนั้นการที่มีอัครโมทนาธรรมที่ต่างกันก็จะทำให้มีพฤติกรรม ต่างกันไปด้วย โดยที่แต่ละบุคคลจะกระทำในทางที่สอดคล้องกับอัครโมทนาธรรมของตน

อัครโมทนาธรรมมีความสำคัญต่อการแสดงพฤติกรรม และเนื่องจากพฤติกรรมทุกพฤติกรรมที่ มนุษย์แสดงออกก็เพื่อให้บรรลุความต้องการของตน ดังนั้นอัครโมทนาธรรมจึงเป็นตัวแปรที่จะกระทบ กระเทือนและควบคุมการรับรู้ รวมทั้งรับผิดชอบต่อพฤติกรรมของตน อัครโมทนาธรรมจึงมีหน้าที่ 2 ประการ (พรธณี ตรีรัตนประยูร, 2537) คือ

1. ช่วยจัดระเบียบข้อมูลของประสบการณ์ส่วนตัวของบุคคลร่วมกันกับปฏิกริยาทางสังคม เพื่อทำนายปฏิกริยาหรือพฤติกรรมที่ตามมา
2. เอื้ออำนวยต่อความสมหวังของมนุษย์ โดยพฤติกรรมทุกพฤติกรรมจะมีจุดมุ่งหมายเพื่อ ตอบสนองความต้องการและในขณะเดียวกันก็หลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาและความวิตกกังวล

2.6 อัครโมทนาธรรมของเด็กวัยรุ่น

พรธณี ตรีรัตนประยูร (2516) ได้กล่าวถึงวัยรุ่นไว้ว่า "วัยรุ่นเป็นระยะที่อัครโมทนาธรรมของ มนุษย์จะมีความไม่แน่นอนมากที่สุดและมีการเปลี่ยนแปลงมากกว่าระยะใดๆ เพราะเป็นระยะที่เด็ก กำลังก้าวเข้าสู่ผู้ใหญ่ และเป็นระยะที่บุคลิกภาพและเอกลักษณ์ของมนุษย์ก่อตัวขึ้นเป็นการถาวร ในแต่ละบุคคล"

สมชาย ชัญชนกุล (2526: 57) กล่าวว่า "พัฒนาการทางบุคลิกภาพในวัยรุ่นเกิดจากความรู้สึก และการรู้จักพิจารณาตนเอง"

ดังนั้นวัยรุ่นที่มีอัครโมทนาธรรมในทางที่ดี จะมีความสุข มีสุขภาพจิตที่ดี ยอมรับปัญหาต่างๆ ที่ เกิดขึ้นและผ่านมรสุมของปัญหาได้ ก็จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีกับบุคคลอื่น แต่วัยรุ่นที่มีอัครโมทนาธรรม ในทางที่ไม่ดี จะไม่นับถือตนเอง มีปมด้อย จะเป็นบุคคลที่ไม่มีความสุข สุขภาพจิตไม่ดี มักจะหา ทางออกในการแก้ปัญหาที่ไม่ถูกต้องและมีอัครโมทนาธรรมที่ไม่ดีกับบุคคลอื่น จึงควรมีการส่งเสริมให้ วัยรุ่นมีอัครโมทนาธรรมที่ดีต่อตนเองและบุคคลอื่น

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (อ้างในพรณี, 2537: 19) เสนอว่า การส่งเสริมให้วัยรุ่นมีอัตมโนทัศน์ที่ดีเป็นหน้าที่ของบุคคลใกล้ชิดหลายๆฝ่าย ดังนี้

1. พ่อแม่ จะต้องเข้าใจลูกที่อยู่ในวัยรุ่น ให้มีความอบอุ่นและเข้าใจว่าวัยรุ่นเป็นวัยแห่งปัญหา การให้ความรักจะต้องเป็นความรักที่เป็นอาหารทางใจสำหรับเด็ก ประกอบด้วย

1.1 ความรัก เข้าใจในความรู้สึกซึ่งกันและกัน

1.2 ความเป็นห่วงเป็นใยในสวัสดิภาพของกันและกันอย่างลึกซึ้ง

1.3 พร้อมที่จะอุทิศกำลังงาน กำลังทรัพย์ ปัญญาและเวลาด้วยความเต็มใจแก่คนที่เรารัก

1.4 ผู้ปกครองหรือผู้ที่ใกล้ชิด ผู้ใหญ่ในสังคมที่วัยรุ่นยกย่องและยึดถือเป็นแบบฉบับที่ดีให้ ความเป็นกันเอง ความเข้าใจและความรัก ซึ่งจะช่วยเปลี่ยนพฤติกรรมของวัยรุ่นได้

2. เพื่อนในวัยเดียวกันที่วัยรุ่นยกย่อง ถ้าหากได้เพื่อนที่ดีก็จะเลียนแบบในด้านพฤติกรรมที่ดี

จากแนวความคิด ความหมาย องค์ประกอบของอัตมโนทัศน์ สุรางค์ได้ว่าอัตมโนทัศน์ คือ ผลรวมของความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ทศนคติ การรับรู้และการประเมินที่บุคคลมีต่อตนเอง ซึ่งอัตมโนทัศน์ของเยาวชนจะเกิดขึ้นได้ โดยการที่เยาวชนเข้าไปสวบบทบาทของบุคคลอื่นแล้วย้อนกลับมาดูตัวเอง ซึ่งผลที่ปรากฏนั้นจะเป็นสิ่งที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ทั้งนี้เนื่องจากความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อและทศนคติของเยาวชนที่มีความซับซ้อนอยู่ในตนเอง มีการเลื่อนไหลและเปลี่ยนแปลงได้ง่าย ส่งผลให้การคาดเดาพฤติกรรมต่างๆของเยาวชนที่อยู่ในช่วงของการเป็นวัยรุ่นอยู่นั้นเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก ไม่สามารถที่จะคะเนได้ว่าจะจะเป็นไปในทางใด อัตมโนทัศน์เป็นส่วนหนึ่งที่จะสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการคาดคะเนถึงพฤติกรรม การแสดงออกและการกระทำต่างๆ ของเยาวชนได้

จากการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับอัตมโนทัศน์ที่ผ่านมา ผู้วิจัยได้สรุปและให้คำนิยามอัตมโนทัศน์สำหรับการศึกษาครั้งนี้ว่า อัตมโนทัศน์คือ ความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิด ทศนคติและความเชื่อที่บุคคลมีต่อตนเองทุกด้าน ทั้งในด้านที่ดีและไม่ดี และการรับรู้ว่าคุณแตกต่างจากบุคคลอื่นอันเป็นผลมาจากการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การจัดเวลาทางสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยแบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ ด้านพฤติกรรมสังคม ด้านสติปัญญาและสถานภาพในโรงเรียน ด้านรูปร่างและคุณลักษณะ ด้านความวิตกกังวล ด้านความเป็นคนน่านิยม ด้านความสุขและความพอใจ

แนวคิดเรื่องความรุนแรง

พฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงในสังคมกำลังเพิ่มขึ้นอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยรุ่นและในเพศชาย ความก้าวร้าวรุนแรงนั้นมีอยู่ในพื้นฐานของมนุษย์ การอธิบายปรากฏการณ์ของพฤติกรรมก้าวร้าวที่เพิ่มขึ้นต้องพิจารณาทั้งด้านชีวภาพ จิตใจและสังคม โดยเฉพาะสองประการหลังซึ่งมีความสำคัญมาก

ความหมายของพฤติกรรมรุนแรง

พฤติกรรมรุนแรงเป็นปรากฏการณ์ที่พบได้ทั่วไปทั้งในเด็กและผู้ใหญ่ ในครอบครัวและสังคม พบได้ทุกยุคทุกสมัย ไม่ได้เป็นปรากฏการณ์ใหม่แต่อย่างใด แต่มนุษย์เรากำลังเผชิญกับการใช้ความรุนแรงที่เกิดบ่อยขึ้นทั้งในประเทศและทั่วโลก สังคมกำลังขอมงานต่อการใช้ความรุนแรง โดยสังคมที่ขาดกฎเกณฑ์นับว่าอันตรายอย่างยิ่ง (เริ่มชมิดท์, 2536)

คำว่าความรุนแรงและความก้าวร้าว (Violence and Aggression) มักใช้รวมกันไป โดยที่ความก้าวร้าว (Aggression) เป็นคำที่มีความหมายรวม ซึ่งหมายถึง แรงจูงใจ ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่ประสงค์จะทำลายสิ่งของหรือบุคคล โดยความก้าวร้าวแบ่งเป็น 2 ชนิด คือ ความก้าวร้าวที่แสดงออกทางการกระทำและคำพูด (Physical and Verbal Aggression) และความก้าวร้าวที่ปรากฏในความคิด ความรู้สึก อารมณ์และจินตนาการ (Latent Aggression) นอกจากนี้แล้วเมื่อพูดถึงความหมายของความก้าวร้าวยังมีใน 3 แง่มุมได้แก่

1) ความก้าวร้าวในแง่ของอาการ เป็นความก้าวร้าวที่เกิดจากการสูญเสียการควบคุมตนเอง (Loss of Control) แสดงออกมาให้เห็นเป็นอาการซึ่งส่วนมากพบในความผิดปกติเชิงจิตเวช

2) ความก้าวร้าวในแง่ของการเป็นส่วนหนึ่งของแผนการ (Instrumental Aggression) เป็นการใช้ความก้าวร้าวเพื่อให้ได้ตามที่ต้องการ โดยที่มีการวางแผนและพยายามก้าวไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้โดยไม่สนใจวิธีการที่จะใช้ (เช่น การชิงดีชิงเด่นในวิชาชีพ ในนักการเมือง) ความก้าวร้าวชนิดนี้มีความสำคัญ พบได้บ่อยและเป็นอันตรายเพราะมีเหตุผลให้กับตัวเองว่าทำไมต้องทำเช่นนั้น และมักไม่ยอมรับว่าทำรุนแรง

3) ความก้าวร้าวในแง่โครงสร้างสังคม (Structural Aggression) พบได้ในกฎเกณฑ์สถาบันหรือการใช้ความรุนแรงในขอบเขตของกฎหมายซึ่งไม่ถือว่าเป็นการแสดงความรุนแรง แต่จะมีความสำคัญเมื่อบุคคลเกิดความขัดแย้งในกฎเกณฑ์ขึ้น

ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดพฤติกรรมรุนแรงอาจเกิดร่วมกันหลายปัจจัย ซึ่งบางปัจจัยจะมีผลต่อการเกิดปัจจัยอื่นหรือส่งเสริมปัจจัยอื่นๆให้มีอิทธิพลรุนแรงมากขึ้น โดยจะต้องพิจารณาทั้งในด้านปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยที่ป้องกันไม่ให้เกิดความรุนแรง และนอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงการพัฒนาการของแต่ละบุคคลเนื่องจากพัฒนาการของบุคลิกภาพเกิดจากแรงจูงใจของบุคคลอื่นได้รับอิทธิพลจากพันธุกรรมและอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมที่ผ่านการถ่มกรองของแต่ละบุคคล

ในระยะหลังได้มีการศึกษาพฤติกรรมรุนแรงในแง่ cognitive มากยิ่งขึ้น และพบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างการเกิดพฤติกรรมรุนแรงกับความผิดปกติของระบบประสาท (Neuropsychological Impairment) โดยความผิดปกติของการทำงานของสมองเป็นเพียงสาเหตุหนึ่งของ cognitive deficit เท่านั้น จากการศึกษาพบว่า cognitive deficit ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความรุนแรงก็คือ

-เด็กที่มีพฤติกรรมรุนแรงมักพบว่ามีอาการจำกัดในการแสดงออกทางภาษา

-ความบกพร่องเฉพาะด้านของ cognitive หรือ การรับรู้ เช่น ความบกพร่องด้าน perception impairment, language developmental disorder ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการเกิดพฤติกรรมรุนแรง

-พฤติกรรมรุนแรงและก้าวร้าวเกิดในเด็กที่มีสติปัญญาต่ำกว่าในเด็กที่มีสติปัญญาสูง

การมี cognitive deficit มีผลลบ 2 ประการ คือ มีการประเมินสถานการณ์รอบตัวผิดไปจากความเป็นจริง โดยอาจประเมินสิ่งเร้ามากขึ้นหรือน้อยลง และมีแนวโน้มที่จะรู้สึกว้าวุ่นหรือวิตกกังวลมากกว่าปกติ ปฏิเสธทางลบต่อตนเอง จากผลลบนี้ทำให้ความรู้สึกในคุณค่าตัวเองน้อยลง และจะเกิดการปรับตัวโดยใช้ความรุนแรง

ปัจจัยด้านจิตสังคมนับว่ามีบทบาทสำคัญในการเกิดพฤติกรรมรุนแรงเพราะในการพิจารณาพฤติกรรมรุนแรงนั้น เราไม่สามารถมองเฉพาะผลลัพธ์ของการเกิดพฤติกรรมหรือให้การดูแลรักษาเฉพาะพฤติกรรมนี้ แต่จะต้องคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กด้วย จากการศึกษาพบว่า

1. เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ มีอัตราการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่าเด็กในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง เนื่องจากเด็กกลุ่มแรกถูกลดโทษทางร่างกายบ่อยกว่าได้รับผลกระทบจากสื่อต่างๆ ในทางลบมากกว่าและมีโอกาสสูงที่จะเข้ากลุ่มเด็กที่มีปัญหาอันธพาล

2. ครอบครัวเป็นจุดหนึ่งที่ทำให้พฤติกรรมรุนแรงมีเพิ่มมากขึ้น โดยลักษณะครอบครัวที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมรุนแรง ได้แก่ มีการใช้ความรุนแรงในครอบครัว เด็กมีลักษณะบางอย่างที่กระตุ้นให้ถูกทารุณ เช่น พิกัด อปพลิเคชัน อยู่ไม่นิ่งหรือครอบครัวที่พ่อแม่ป่วยทางจิต ดิสสุราและครอบครัวที่เลี้ยงลูกอย่างเข้มงวด มีการลงโทษรุนแรง

ในปี ค.ศ. 1959 Bandura และ Walters (อ้างในเริ่มชมิดท์, 2536) ได้เสนอลักษณะครอบครัวที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมรุนแรงไว้ดังนี้

-ลงโทษถ้าเด็กไม่สู้คนอื่น

-ขู่ ชักจูงให้เด็กต่อสู้

-มองคนที่ไม่สู้คนอื่นว่าแย เช่น ไม่เป็นลูกผู้ชาย

-เพิกเฉยต่อพฤติกรรมรุนแรงของเด็กโดยไม่แก้ไข

ครอบครัวดังกล่าวคือที่มาของการเกิดพฤติกรรมรุนแรงอยู่เสมอและแสดงให้เห็นการถ่ายทอดพฤติกรรมรุนแรงภายในครอบครัวจากรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง

3. ผลกระทบจากสื่อต่างๆ การพบเห็นความก้าวร้าวรุนแรงจากสื่อต่างๆ มีผลกระทบ คือเป็นตัวกระตุ้นให้อยากแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวหรือยอมรับว่าพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นเรื่องปกติธรรมดาในชีวิตประจำวัน โดยพบว่า การกระทำผิดของวัยรุ่นส่วนหนึ่งเป็นการตามแบบอย่างที่เราเห็นในโทรทัศน์ โดยภาพของความรุนแรงนั้นจะกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจ และอยากที่จะทำตามแบบ โดยที่ความอยากจะมีมากขึ้นเมื่อได้เห็นซ้ำๆ และเกิดการหาเหตุผลสนับสนุนหรือเกิดการยอมรับว่าความรุนแรงเป็นทางเลือกหนึ่งในการแก้ปัญหา

4. การพัฒนาพฤติกรรมรุนแรงในกลุ่มเด็กด้วยกันด้วยการแสดงความรุนแรงต่อเด็กอื่น เป็นผลมาจากทั้งการตามแบบอย่าง และขณะเดียวกันก็กระตุ้นความรู้สึกก้าวร้าว ร่วมกับการเห็นการใช้ความรุนแรงในผู้ใหญ่

5. การเผชิญกับสถานการณ์ที่กดดันกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมที่รุนแรงเพิ่มขึ้นได้ พบว่าเด็กที่เคยผ่านประสบการณ์ที่กดดันต่อจิตใจมีโอกาสเกิดพฤติกรรมรุนแรงเมื่อโตขึ้น ปัจจัยต่อไปนี้ถือว่ามีความกดดันต่อจิตใจของเด็กเมื่อเกิดก่อนอายุ 16 ปี ได้แก่ แยกจากพ่อแม่ตั้งแต่แรกเกิด ถูกส่งเข้าสถานสงเคราะห์ ได้รับการเลี้ยงดูในสถานที่แตกต่างกันมากกว่า 3 แห่ง พ่อแม่หย่าร้างแยกทางกัน และถูกออกจากโรงเรียน อย่างไรก็ตามปัจจัยเหล่านี้ไม่ได้เฉพาะเจาะจงสำหรับการเกิดพฤติกรรมรุนแรงแต่มีผลร่วมกับปัจจัยอื่นๆและทำให้เด็กมีความเสี่ยงที่จะเกิดพฤติกรรมรุนแรงภายหลัง

6. ผลกระทบจากเหตุการณ์ต่างๆ เหตุการณ์ต่อไปนี้มีความสัมพันธ์กับการเกิดพฤติกรรมรุนแรง ได้แก่ การอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีความเข้มงวดมาก ขาดแคลนด้านวัตถุ อยู่ในสถานการณ์ที่มีความเครียดสูง อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีการแข่งขันกันโดยขาดความเห็นอกเห็นใจกัน ถูกปฏิเสธหรือไม่ได้รับการยอมรับจากบุคคลรอบข้าง

เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว การที่ยังคงมีพฤติกรรมรุนแรงเกิดขึ้นในสังคมอย่างต่อเนื่องนั้นมีความสัมพันธ์กับปัจจัย 3 ประการ คือ

1. การถ่ายทอดพฤติกรรมรุนแรงในครอบครัว
2. การพัฒนาพฤติกรรมรุนแรงในบุคคล
3. การเกิดพฤติกรรมรุนแรงที่ขยายวงกว้างในสังคม ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

พฤติกรรมรุนแรงนั้นมีการถ่ายทอดกันในครอบครัว โดยพ่อแม่ที่กระทำทารุณกับเด็กมักมีประวัติในช่วงวัยเด็กที่ถูกทำร้ายเช่นเดียวกันทั้งทางร่างกายและทางเพศ ในทำนองเดียวกัน ประสบการณ์ชีวิตในแต่ละช่วงวัยของบุคคลก็ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมรุนแรงในช่วงต่อมาได้ นอกจากนี้ประเด็นที่ควรสนใจยิ่ง คือ การเพิ่มขึ้นของพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กวัยรุ่นในสังคมปัจจุบัน ความก้าวร้าวมีต้นกำเนิดมาแนวคิด การเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวในชีวิตประจำวัน เห็นภาพความรุนแรงจากสื่อต่างๆทุกวัน นำไปสู่การยอมรับเอาความรุนแรงเข้ามาเป็นทางเลือกในการแก้ปัญหา นอกจากนั้นการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหายังเป็นผลมาจากการความกดดันของกลุ่มด้วย เพราะเวลารวมกลุ่มกันคนเรารู้สึกว่าตัวเองเข้มแข็งขึ้น อีกปัจจัยหนึ่งที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมรุนแรงของวัยรุ่นอย่างชัดเจน คือ การใช้ยาและสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ร้อยละ 50 ของการกระทำผิดในวัยรุ่นเป็นผลเนื่องจากการใช้สารเหล่านี้ เมื่อพิจารณาจากประวัติศาสตร์จะเห็นว่าคนเรามีการใช้ความรุนแรงในสังคมเสมอมา สิ่งที่จะพอเป็นไปได้คือ การพยายามลดและควบคุมพฤติกรรมรุนแรงให้ลดน้อยลง

การเพิ่มขึ้นของพฤติกรรมรุนแรงในวัยรุ่นสาวในสังคมปัจจุบันสรุปออกมาได้ดังนี้

1. สังคมปัจจุบันส่งเสริมความมีอิสระอย่างไร้ขอบเขต โดยที่จริงแล้วอิสระต้องควบคู่กับขอบเขตและความรับผิดชอบ เด็กต้องการอิสระแต่จำเป็นต้องมีขอบเขต เพื่อให้เกิดความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยและมีแนวทางในการปฏิบัติตน การเลี้ยงดูที่ขาดขอบเขตนอกจากจะไม่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ยังไม่มีคุณค่าและไม่เป็นแบบอย่างต่อเด็กในการรู้จักขอบเขตและกฎเกณฑ์หรือนำมาสู่การวางตัวอย่างเหมาะสมในการคบหากับผู้อื่น หากปราศจากสิ่งเหล่านี้คนเราจะไม่คำนึงถึงสิทธิของผู้อื่นและมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมรุนแรงได้ง่าย ดังนั้นความมีอิสระจึงต้องมีขอบเขตในความรับผิดชอบ สิทธิและหน้าที่ของตน

2. การเลี้ยงดูที่ส่งเสริมให้สนใจแต่เรื่องของตนเอง สังคมต้องตั้งคำถามว่า การเลี้ยงดูเด็กโดยที่ส่งเสริมให้สนใจแต่เรื่องของตนเองจนไม่สนใจความต้องการ ความปรารถนาหรือความสนใจของคนอื่นนั้นเหมาะสมหรือไม่ เพราะพบว่าการเลี้ยงดูแบบนี้นำไปสู่มุมมองแบบสนใจแต่เรื่องของตนเอง เรียกร้องแสดงความต้องการของตนเองแทนที่จะเอาใจใส่ คำนึงถึงผู้อื่น ประนีประนอมพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่น

3. การขาดแบบอย่างที่ดีในครอบครัว สภาพครอบครัวที่มี 3 รุ่น (ปู่ย่าตายาย พ่อแม่ ลูก) แทบจะไม่มีให้เห็นอีกแล้วหรือแม้แต่ครอบครัวที่อยู่กันพร้อมหน้าพ่อแม่ลูกก็น้อยลง ในเมืองใหญ่ทุก 2-3 ครอบครัวพ่อแม่แยกทางกัน การแยกทางกันของพ่อแม่เป็นเรื่องเศร้าสำหรับเด็กเสมอ และเด็กจำนวนหนึ่งต้องอยู่ในสภาพขาดแคลนทั้งทางวัตถุและผู้ใหญ่ทั้งสองเพศที่เด็กต้องการเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตัว

4. การสูญเสียกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมในวัยรุ่น ในปัจจุบันนี้ความสนใจในศาสนาลดน้อยลงมากการขาดหลักคุณธรรม ศีลธรรมทำให้เด็กวัยรุ่นสูญเสียหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ผู้ที่ไม่เคยรู้จักข้อห้าม ไม่สนใจกฎเกณฑ์ทางศีลธรรม ไม่สนใจศาสนาและวัฒนธรรม ไม่รู้จักเคารพสูงต่ำ ก็จะสนใจแต่ความคิดของตนเอง เอาตัวเองเป็นใหญ่

5. ความยากจน ความขาดแคลนและสภาพตกงาน ทำให้สังคมขาดความมั่นคงและขาดการช่วยเหลือภายในสังคมนำไปสู่ปัญหาการใช้ความรุนแรงในสังคมได้

ปัญหาการเพิ่มขึ้นของพฤติกรรมที่รุนแรงควรที่จะได้รับการแก้ไข โดยเมื่อพฤติกรรมที่ก้าวร้าวและรุนแรงมีจุดกำเนิดจากความคิด จิตใจ การขจัดพฤติกรรมรุนแรงจึงต้องเริ่มต้นด้วยการขจัดออกจากความคิด ด้วยการเลี้ยงดูที่ไม่ใช้ความรุนแรงและควบคุมสื่อต่างๆที่กระตุ้นความรุนแรง การเลี้ยงดูที่ส่งเสริมการสนใจแต่เรื่องของตนเองควรแทนที่ด้วยการเลี้ยงดูที่ส่งเสริมความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ เสียใจเมื่อกระทำผิด เข้าใจ เอาใจใส่ความรู้สึกผู้อื่นและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมกับการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ใหญ่

ทฤษฎีวิวัฒนธรรมย่อยของความรุนแรง (Subculture of Violence Theory)

ทฤษฎีวิวัฒนธรรมย่อยของความรุนแรงเป็นการขยายความทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมโดยทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเป็นการมองความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล ในส่วนทฤษฎีวิวัฒนธรรมย่อยของความรุนแรงเป็นการมองความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมกับบุคคล ทฤษฎีวิวัฒนธรรมย่อยของความรุนแรงโดย Wolfgang และ Ferracuti เป็นผู้วางรากฐานของทฤษฎี (Gelles and Straus, 1979 อ้างในปัญญาธิ โชติคุต, 2541) ทั้งนี้เป็นการอธิบายการตอบสนองระหว่างวัฒนธรรมย่อยของความรุนแรงกับบุคคลมากกว่าเป็นการอธิบายถึงการกำเนิดของวัฒนธรรมย่อยของความรุนแรงหรือการเปลี่ยนแปลงค่านิยมในแต่ละยุคสมัยของวัฒนธรรมย่อยของความรุนแรง

วัฒนธรรมย่อยของความรุนแรงมีลักษณะเช่นเดียวกับวัฒนธรรมอื่นๆ ที่เป็นการรวบรวมรูปแบบพฤติกรรมต่างๆของสมาชิกเข้าไว้ด้วยกันจนกลายเป็นบรรทัดฐานและค่านิยมที่ให้สมาชิกในวัฒนธรรมนั้นปฏิบัติตาม เมื่อมีสมาชิกใหม่เกิดขึ้นพวกเขาจะสามารถเรียนรู้ที่จะแสดงพฤติกรรมต่างๆภายในบริบทของบรรทัดฐานและค่านิยมซึ่งจะเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมนั้นให้ดำรงอยู่ได้อย่างต่อเนื่อง

ทฤษฎีวิวัฒนธรรมย่อยของความรุนแรงเสนอว่า ในระบบสังคมโดยเฉพาะระบบสังคมเมืองมิได้มีวัฒนธรรมกระแสหลักเพียงวัฒนธรรมเดียว หากแต่ยังมีวัฒนธรรมย่อยของคนกลุ่มต่างๆซึ่งมีค่านิยมและบรรทัดฐานของตนเอง โดยที่วัฒนธรรมย่อยเหล่านี้อาจรับค่านิยมและบรรทัดฐานบางส่วนมาจากวัฒนธรรมกระแสหลักหรืออาจจะปฏิเสธค่านิยมและบรรทัดฐานของวัฒนธรรมหลักโดยสิ้นเชิง ดังนั้นพฤติกรรมที่ผิดแปลกหรือเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของวัฒนธรรมหลักของสังคมอาจเป็นพฤติกรรมปกติเป็นที่ยอมรับได้ตามค่านิยมและบรรทัดฐานของวัฒนธรรมย่อยนั้นๆ

ทฤษฎีนี้มองว่าความรุนแรงเกิดจากการตอบสนองที่ได้รับการเรียนรู้ในฐานะที่บุคคลเป็นสมาชิกของวัฒนธรรมย่อยของความรุนแรง บุคคลจะได้รับการขัดเกลาทางสังคมภายใต้ค่านิยมและบรรทัดฐานที่สนับสนุนให้ใช้ความรุนแรง การที่บุคคลมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าวรุนแรงเป็นผลมาจากการเข้าไปมีส่วนร่วมและได้รับการเรียนรู้มาจากวัฒนธรรมย่อยของความรุนแรง

แบบแผนวัฒนธรรมย่อยของความรุนแรงเป็นระบบความคิด ความเชื่อ ค่านิยม บรรทัดฐานที่ให้ความชอบธรรมกับการใช้ความรุนแรงซึ่งสมาชิกของวัฒนธรรมนั้นมีอยู่ร่วมกัน โดยแบบแผนวัฒนธรรมดังกล่าวถูกส่งผ่านจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งผ่านกระบวนการเรียนรู้ดังที่ Wolfgang ได้เสนอว่า พัฒนาการของทัศนคติเชิงบวกต่อการใช้ความรุนแรงและประโยชน์ของการใช้ความรุนแรงในวัฒนธรรมย่อยเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้และกระบวนการของการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน การสังสรรค์ และการกำหนดเอกลักษณ์

การเรียนรู้ที่แตกต่างกัน (Differential Learning) หมายถึง การเรียนรู้จากบุคคลหรือองค์กรต่างๆทั้งการเรียนรู้ในฐานะผู้มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ หรือการเรียนรู้ในฐานะผู้สังเกตการณ์

การสังสรรค์ (Association) หมายถึง การมีสัมพันธภาพที่ปัจเจกบุคคลถูกรวมเข้าเป็นกลุ่มหรือสังคม ซึ่งเป็นสัมพันธภาพที่มีการกระตุ้นและตอบสนองซึ่งกันและกันระหว่างปัจเจกบุคคลกับกลุ่มนั้นๆ

การกำหนดเอกลักษณ์ (Identification) หมายถึง กระบวนการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งนิยามตนเองหรือเอกลักษณ์ของตน โดยยึดถือบุคคลอื่นหรือสิ่งอื่นนอกเหนือตัวบุคคลเป็นหลัก นั่นคือ บุคคลเรียนรู้พฤติกรรมต่างๆ ทั้งจากทางตรง คือ การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและจากทางอ้อม คือ จากการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลอื่น เมื่อเขาเป็นสมาชิกในวัฒนธรรมย่อยของความรุนแรงจึงได้เรียนรู้การใช้ความรุนแรงจากบรรดาสมาชิกคนอื่นๆ ในวัฒนธรรมนั้น

กระบวนการเรียนรู้ย่อมมีประสิทธิภาพทำให้เกิดการเลียนแบบการใช้ความรุนแรงยิ่งบิดามารดาใช้ความรุนแรงกับเด็กและใช้ความรุนแรงซึ่งกันและกันมากเท่าไร เด็กก็ยิ่งมีโอกาสที่จะแสดงพฤติกรรมรุนแรงเมื่อเขาเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งจะเป็นการถ่ายทอดบรรทัดฐานความรุนแรงจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง

Carroll (1980 อ้างในปัญชลิ, 2541) ได้ชี้ให้เห็นว่ารูปแบบพฤติกรรมในวัฒนธรรมใดหนึ่งมีลักษณะของการสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง โดยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมของ Jewish-American พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์นี้ในอดีตจัดอยู่ในกลุ่มชนชั้นสูงและมีอัตราการใช้ความรุนแรงน้อยเมื่อเทียบกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ที่อยู่ในชนชั้นทางสังคมที่ต่ำกว่า แต่ในปัจจุบัน Jewish-American ถูกจัดอยู่ในกลุ่มชนชั้นกลาง คือ เป็นผู้ที่ไม่ใช้แรงงาน แต่ยังคงเป็นผู้ที่มีอัตราการใช้ความรุนแรงในครอบครัวน้อยเช่นเดิม Carroll สรุปว่าการที่ Jewish-American ยังคงมีอัตราการใช้ความรุนแรงน้อยแม้ว่าจะมีชนชั้นทางสังคมต่ำลงอาจเป็นผลมาจากการเคยอยู่ในชนชั้นสูงซึ่งมีวัฒนธรรมไม่ใช้ความรุนแรงมาก่อนและค่านิยมและบรรทัดฐานที่ไม่ยอมรับการใช้ความรุนแรงยังคงสืบทอดส่งผ่านมายังคนรุ่นต่อมา แม้ว่าชนชั้นทางสังคมจะลดลงมาแล้ว

การที่บุคคลมีแนวโน้มที่จะเป็นผู้ใช้ความรุนแรงเป็นผลมาจากการเข้าไปมีส่วนร่วมและเรียนรู้วัฒนธรรมย่อยของความรุนแรงซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นวัฒนธรรมของกลุ่มที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจต่ำ ในกลุ่มชนชั้นต่ำจะมีการใช้ความรุนแรงมากกว่ากลุ่มชนชั้นกลางและชนชั้นสูง

Erlanger (1974 อ้างในปัญชลิ, 2541) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นทางสังคมกับความรุนแรงในครอบครัวและพบว่ายิ่งชนชั้นทางสังคมต่ำลงเท่าไร จะยิ่งมีการใช้ความรุนแรงมากยิ่งขึ้นเท่านั้น ดังนั้นชนชั้นต่ำจึงมีการใช้ความรุนแรงในครอบครัวมากกว่าชนชั้นกลางและชนชั้นสูง

ปรากฏการณ์ดังกล่าวเป็นผลจากตำแหน่งครอบครัวภายในระบบชนชั้นทางสังคม โดยผลการศึกษาทางด้านชนชั้นทางสังคมกับแบบแผนครอบครัวมักชี้ให้เห็นความแตกต่างของครอบครัวของผู้ที่ไม่ใช้แรงงาน (White collar) เช่น นักธุรกิจ นักวิชาการ ซึ่งจัดเป็นชนชั้นกลางและครอบครัวของผู้ที่ใช้แรงงาน (Blue collar) เช่น กรรมกร ซึ่งจัดเป็นชนชั้นต่ำซึ่งมีความแตกต่างกันในด้านความ

คิดเกี่ยวกับบทบาทในครอบครัว การแบ่งแยกแรงงานในบ้าน การกระจายอำนาจ รวมทั้งค่านิยมและอุดมการณ์ในการขัดเกลาทางสังคม (Gecas, 1979 อ้างในพงษ์สวัสดิ์ สวัสดิ์พงษ์, 2532: 22) ครอบครัวของผู้ที่ไม่ใช้แรงงานจะมีการอบรมเลี้ยงดูเด็กในลักษณะยึดหยุ่นให้ความรักความอบอุ่นมากกว่า และมีการอบรมด้วยการลงโทษน้อยกว่าครอบครัวของผู้ที่ใช้แรงงาน ทำให้เด็กของครอบครัวที่ใช้แรงงานได้เรียนรู้การใช้ความรุนแรง ขอมรับบรรทัดฐานที่ใช้ความรุนแรงมากกว่าเด็กชนชั้นกลาง และจะใช้ความรุนแรงในช่วงวัยต่างๆของชีวิต เมื่อมีความขัดแย้งกับคู่สมรสก็จะใช้ความรุนแรงเป็นวิธีการแก้ไขปัญหา

สาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย

ได้มีการอธิบายถึงสาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนไทยไว้หลายด้านด้วยกัน พอสรุปได้กว้างๆดังนี้ (เสรี ภัทรพิศาล, 2546: 45-46)

1. สาเหตุทางชีววิทยาและจิตวิทยา

1.1 ความพิการทางกาย เด็กและเยาวชนที่มีความพิการทางร่างกาย อาทิเช่น แขนด้วน ขาลีบ มีส่วนทำให้เด็กเป็นปมด้อย มีความน้อยเนื้อต่ำใจในรูปร่าง ดังนั้น เมื่อถูกล้อเลียน เด็กจะมีอารมณ์รุนแรงโต้ตอบ อาจถึงขั้นทำร้ายผู้อื่นได้

1.2 ความผิดปกติทางสมองและจิตใจ โรคทางสมองบางอย่าง เช่น ลมชัก โรคประสาท โรคจิตทำให้เกิดอาการประสาทหลอน และมีอาการหลงผิดซึ่งทำให้เด็กอาจกระทำความผิดที่ร้ายแรงต่อผู้อื่นได้ รวมทั้งการเป็นโรคบางอย่าง เช่น มาลาเรียขึ้นสมอง ไข้ไทฟอยด์ ซึ่งมีผลทำลายสุขภาพและจิตใจของเด็ก ทำให้เด็กรู้สึกตัวตนเองด้อยและมองโลกในแง่ร้าย เห็นผู้อื่นเป็นศัตรู และอาจนำไปสู่การกระทำผิดต่างๆได้ นอกจากนี้ได้มีการพบบุคลิกภาพแบบอันธพาลหรือบุคลิกภาพแบบต่อต้านสังคม (Psychopathic or Antisocial Personality) ในเด็กวัยรุ่นที่กระทำความผิด บุคลิกดังกล่าวแสดงออกในพฤติกรรมการพูดโกหก ลักษณะ คี๋ ค้าง หนีโรงเรียน เกเร ฯลฯ

1.3 สถิติปัญญาอ่อน ในการรับตัวเด็กที่กระทำความผิดได้มีการทดสอบสติปัญญา (I.Q.) ของเด็กพบว่าอยู่ในช่วงปานกลางค่อนข้างต่ำหรือต่ำ การที่เด็กมีสติปัญญาดำทำให้ถูกชักจูงได้ง่าย โดยที่กระทำความผิดไปเพราะถูกผู้ใหญ่หลอก

1.4 ผลของการพัฒนาการตามวัยการเปลี่ยนแปลงทางฮอร์โมนเพศตามธรรมชาติในช่วงวัยรุ่นก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีผลทำให้วัยรุ่นมีอารมณ์รุนแรง โกรธง่าย ก้าวร้าว ขาดความยับยั้งสภาพดังกล่าวอาจนำไปสู่การกระทำผิดที่รุนแรงได้

2. สาเหตุทางสังคม

2.1 สภาพครอบครัว ครอบครัวถูกมองว่าเป็นปัจจัยสาเหตุที่สำคัญในการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน สภาพครอบครัวแตกแยก ความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี บิดามารดาไม่มีเวลาให้กับลูก มีผลให้เด็กกระทำการต่างๆที่ผิดกฎหมาย

2.2 ความยากจน เป็นสาเหตุนำไปสู่การขาดการศึกษา ขาดการฝึกอาชีพ ทำให้วัยรุ่นไม่มีรายได้เพียงพอในการใช้จ่าย ขณะเดียวกัน สังคมยอมรับในความมั่งมี มีค่านิยมเน้นการเป็นเจ้าของ หรือครอบครองวัตถุต่างๆ ทำให้วัยรุ่นส่วนหนึ่งจะเกิดกฎหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินหรือสิ่งของต่างๆ

2.3 สภาพแวดล้อม ซึ่งแบ่งออกได้เป็น

- ชุมชนแออัด ได้มีการเสนอว่า สภาพแวดล้อมมีอิทธิพลทำให้เด็กกระทำความผิดได้ โดยเฉพาะในบริเวณที่อยู่อาศัยที่เป็นชุมชนแออัดหรือสลัม มักพบว่าเด็กกระทำความผิดอยู่ค่อนข้างมาก
- กลุ่มเพื่อน ถือว่าเป็นว่า สภาพแวดล้อมที่สำคัญอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกรณียาเสพติดให้โทษ
- สื่อมวลชน ในระยะหลังได้มีการกล่าวถึงอิทธิพลของสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็น โทรทัศน์ ภาพยนตร์ วิทยุ หนังสืออ่านเล่นในประเทศที่สะท้อนถึงความรุนแรง และกระทำความผิดทางเพศได้

สถานการณ์ รูปแบบและแนวโน้มการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวะ

จากข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในเรื่อง " การยกพวกวิวาททำร้ายร่างกายกันและการพกพาอาวุธ " ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยปัญหาวัยรุ่น (มานะ วีระไพบุลย์, อาทร บุญสนอง, สนิท สอนมาก และสมพร เนยการุณ , 2518 อังในเสรี, 2546: 47) ได้ศึกษาข้อมูลจากเด็ก 1,000 คนจาก 10 โรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต่างๆที่ได้ทำการเก็บข้อมูลนี้เป็นโรงเรียนที่มีปัญหาด้านนี้เป็นส่วนมาก โดยข้อมูลที่มีผู้ให้ความเห็นมากที่สุดในการศึกษา คือ หัวข้อ "เพราะถูกทำร้ายก่อน" มีผู้ออกความเห็นถึง 649 คน จากเด็กจำนวน 1,000 คน นักเรียนที่ให้ข้อมูลนี้เป็นนักเรียนระดับ มศ. 1-3 อายุเฉลี่ย 16 ปี เหตุที่ว่า "เพราะถูกทำร้ายก่อน" ซึ่งเป็นข้อที่สูงที่สุดถึงร้อยละ 64.90 สืบเนื่องมาจากข้อเท็จจริงที่ผู้วิจัยทั้ง 4 พบว่า เมื่อนักเรียนโรงเรียนใดไปก่อเหตุขึ้นโดยกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เรื่องระหว่างโรงเรียนทั้งสองก็จะถูกลามไป จนกลายเป็นศัตรูกันทั้งหมด บางรายยังมีการชักชวนพรรคพวกจากโรงเรียนอื่นมาสมทบด้วย เมื่อทั้งสองฝ่ายพบกันก็เกิดปะทะกันขึ้นจึงมีข้ออ้างว่า ฝ่ายหนึ่งบุกทำร้ายตนก่อน เพราะไม่เลือกว่าเป็นคู่กรณีที่เกิดเรื่องกันมาโดยตรงหรือไม่ ขอให้เป็นนักเรียนฝ่ายตรงข้ามก็แล้วกัน ถือว่าเป็นศัตรูไปหมด ทั้งที่นักเรียนอีกมากมายไม่สนใจและไม่อยากจะหาเรื่อง แต่เมื่อไม่มีการละเว้นก็

เลขจำใจต้องหันหน้าเข้าสู่กัน เข้าทำนองสุภาษิต "น้ำผึ้งหยดเดียว" ส่วนลำดับความสำคัญที่รองลงไป คือ ลำดับที่ 2-3-4-5-6..... ก็เป็นปัญหาที่ติดตามมาเกี่ยวโยงกันเป็นลูกโซ่

นอกจากนี้แล้วผู้วิจัยยังได้สำรวจแนวคิดของเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในเรื่องของสาเหตุที่ทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทนั้น พบว่า สาเหตุในเรื่องดังกล่าว สามารถสรุปโดยย่อได้ดังนี้

- เกิดจากเรื่องผู้หญิง
- เมื่อมองหน้ากันเห็นท่าทางกันแล้วหมั่นไส้
- ต้องการอวดเพื่อนฝูงว่าตนเองเก่ง
- เพราะสิ่งขั้ววนต่างๆในสังคม
- เพราะสนุกเฮฮา
- เป็นการทำให้คนทั่วไปรู้จัก
- ผู้ปกครองและครูไม่เอาใจใส่เท่าที่ควร
- มีสติวิปลาสหรือขาดวินัยรุนแรง
- เพราะมีอาวุธเดือนมากหาซื้อได้ในราคาถูก
- อยากให้โรงเรียนดัง ไปไหนคนจะได้กลัว
- คิดว่าตนคงมีพวกมากคนอื่นทำอะไรไม่ได้
- เกิดจากสิ่งขั้วยุ
- อยากมีเพื่อนฝูงมากขึ้น
- เพราะมีเรื่องขัดใจกัน
- เพราะเบื่อการเรียน
- กระทำก่อนเพื่อให้ตนปลอดภัย
- เพราะเอาอย่างหนังทีวี
- เพราะตามรอยรุ่นพี่
- เป็นการเข้าใจผิด
- ชอบทำแกล้งๆ ชอบรังแก ชอบขู่มขู่
- เพราะขัดสนเงินทอง

จากรูปแบบและแนวคิดการทะเลาะวิวาทของนักเรียนในอดีตที่ผ่านมา นั้น จะเห็นได้ว่ามีความคล้ายคลึงกับแนวคิดและรูปแบบการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวะในปัจจุบันเป็นอย่างมาก ทั้งที่ระยะเวลาในการทำวิจัยของทั้ง 4 ท่านนั้น ได้ผ่านมาแล้วกว่า 20 ปี ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้ สามารถที่จะยืนยันได้จากการสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาดังกล่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์รายวันต่างๆ อาทิ "ช่างกลก่อเหตุอีก ยิงคู่อริบนรถเมล์ ผู้โดยสารถูกลูกหลงพลอยได้รับบาดเจ็บไปด้วย" (นสพ. ไทยรัฐ, 12 มิถุนายน 2545: 1) หรือ "กลุ่มนักเรียนเทคโนฯชื้อดิ่งก่อเหตุระห่ำ นुकขิงดล่มใส่กลุ่มนักเรียนไทยวิจิตรศิลป์ คู่อริบนรถเมล์กลางเมืองไม่ยั้ง เด็กสาวปืมน้ำมันรับเคราะห์โดนลูกหลงกระสุน

ทะเลสาบ้ำซ้ายเขียดไขสันหลังฝังใน" (นสพ.มติชน, 12 มิถุนายน 2545: 1) ซึ่งสถานการณ์ในปัจจุบัน เห็นได้ชัดว่านับวันยิ่งที่จะแสดงความรุนแรงและความเสียหายต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมมากขึ้น รวมถึงความถี่ในการก่อเหตุดังกล่าวของนักเรียนอาชีวะเริ่มที่จะเพิ่มมากขึ้น ตามจำนวนสถาบันและจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้น ตามสถิติของศูนย์วิทยุผ่านฟ้าที่มีการรับแจ้งเหตุ นั้นพบว่า ในระหว่างวันที่ 1 - 30 พฤศจิกายน 2544 มีการรับแจ้งเหตุเกี่ยวกับการทะเลาะวิวาทของนักเรียนถึง 355 ครั้ง และมีการพบเหตุจริง 182 ครั้ง หรือเฉลี่ยแล้วมีการพบเหตุจริง 6 ครั้งต่อวันในเขตนครบาล ซึ่งเป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่า ความรุนแรงและความสูญเสียที่เกิดขึ้นนั้นจะมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยเกี่ยวกับอึดมโนทัศน์

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอึดมโนทัศน์ได้มีผู้สนใจและทำการศึกษาค้นคว้ามากมายทั้งในประเทศและต่างประเทศเนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์โดยเฉพาะและเป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมของมนุษย์ด้วย นักจิตวิทยามีความเชื่อว่า ตัวตนของคนนั้นจะสามารถทราบได้ก็เนื่องจากการแสดงออกของพฤติกรรมทุกอย่างที่เป็นผลจากความนึกคิดเกี่ยวกับตน หรือ อึดมโนทัศน์ การศึกษาอึดมโนทัศน์จะช่วยให้สามารถเข้าใจบุคลิกภาพของบุคคล และเข้าใจพฤติกรรมที่แสดงออกรวมทั้งสามารถที่จะคาดคะเนได้ว่าพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นดีหรือไม่ดีอย่างไร งานวิจัยเกี่ยวกับอึดมโนทัศน์ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ทบทวนวรรณกรรมที่ปรากฏและเกี่ยวข้องกับหัวข้อในการวิจัยซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เป็นแนวทางในการศึกษา เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดต่างๆและใช้ประกอบในการศึกษาเรื่อง อึดมโนทัศน์กับการใช้ความรุนแรงของนักเรียนอาชีวศึกษาครั้งนี้คือ

กรณีการ ฎุประเสริฐ(2518) ได้ศึกษาอึดมโนทัศน์ หรือ ความนึกคิดเกี่ยวกับตนเองของเยาวชนที่ศึกษาในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และเปรียบเทียบกับอึดมโนทัศน์ของเยาวชนที่ไม่ได้ศึกษาในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยได้เปรียบเทียบระหว่างเพศ สภาพเศรษฐกิจ-สังคม ด้วย ตัวอย่างประชากรคือ นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ 3 แห่งคือ โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดมหาธาตุ วัดเบญจมบพิตร วัดบวรนิเวศจำนวน 120 คน เป็นชาย 60 คน หญิง 60 คน ส่วนเยาวชนที่ไม่ได้ศึกษาในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนสหศึกษาของรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร 3 แห่งคือ โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย โรงเรียนยานนาเวศวิทยาคม โรงเรียนกุนนทีราชสุทธารามวิทยาลัย จำนวน 120 คน ที่มีอายุระหว่าง 13-18ปี และกำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญ โดยได้ตั้งสมมติฐานในการวิจัยไว้ว่า

1. เยาวชนที่ศึกษาในโรงเรียนพุทธศาสนามีอัคม โนทัศน์แตกต่างจากเยาวชนที่ไม่ได้ศึกษาในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์
2. เยาวชนระหว่างเพศชาย-หญิงที่ศึกษาในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีอัคม โนทัศน์ไม่แตกต่างกัน
3. เยาวชนระหว่างเพศชาย-หญิงที่ไม่ได้ศึกษาในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีอัคม โนทัศน์ไม่แตกต่างกัน
4. เยาวชนที่มีสภาพทางเศรษฐกิจ-สังคมระดับกลางมีอัคม โนทัศน์แตกต่างจากเยาวชนที่มีสภาพทางเศรษฐกิจ-สังคมระดับต่ำทั้งในกลุ่มที่ศึกษาและไม่ได้ศึกษาใน โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. เยาวชนที่ศึกษาในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีอัคม โนทัศน์ต่ำกว่า และแตกต่างจากอัคม โนทัศน์ของเยาวชนที่ไม่ได้ศึกษาใน โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. เยาวชนที่เป็นเพศหญิงมีอัคม โนทัศน์ค่อนข้างสูงกว่าเพศชายในเกือบทุกด้าน แต่ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นในด้านรูปร่างลักษณะและคุณลักษณะเท่านั้นที่พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. เยาวชนที่มาจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมระดับกลางมีอัคม โนทัศน์ค่อนข้างสูงกว่าเยาวชนที่มาจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมในระดับต่ำ และพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในองค์ประกอบส่วนรวม ด้านสติปัญญา ด้านรูปร่างลักษณะและคุณลักษณะ และด้านความเป็นคนน่านิยม ส่วนด้านพฤติกรรม ด้านความวิตกกังวลและด้านความสุขความพอใจเท่านั้นที่ไม่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผ่องพรรณ ติปัญญา(2517) ศึกษาอัคม โนทัศน์ของนักเรียนโรงเรียนช่างกล โดยแยกออกเป็นการศึกษาอัคม โนทัศน์รวมและแยกตามด้านต่างๆ 3 ด้าน คือ ด้านค่านิยมสัมฤทธิ์ผล ด้านการปรับตัวทางอารมณ์และด้านการปรับตัวทางสังคมโดยเปรียบเทียบระหว่าง 1) นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนรัฐบาลกับนักเรียนโรงเรียนราษฎร์ 2) นักเรียนที่มาจากครอบครัวชั้นกลางกับนักเรียนที่มาจากครอบครัวชั้นต่ำ 3) หาผลรวมระหว่างประเภทของโรงเรียนและระดับของครอบครัวที่มีผลต่ออัคม โนทัศน์ของนักเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนช่างกลชั้นปีที่ 1-3 ประจำปีการศึกษา 2517 จากโรงเรียนช่างกลและวิทยาลัยช่างกลในกรุงเทพมหานครจำนวน 6 แห่ง จำนวนกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวชั้นกลาง 100 คน เป็นนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล 50 คน โรงเรียนราษฎร์ 50 คน และจากครอบครัวชั้นต่ำ 100 คนเป็นนักเรียนโรงเรียนรัฐบาล 50 คน โรงเรียนราษฎร์ 50 คน รวมทั้งสิ้น 200 คน โดยผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ 3 ข้อได้แก่

1. นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนรัฐบาลจะมีอัตมโนทัศน์สูงกว่านักเรียนที่เรียนในโรงเรียนราษฎร์
2. นักเรียนที่มาจากครอบครัวชั้นกลางจะมีอัตมโนทัศน์สูงกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวชั้นต่ำ
3. ผลร่วมระหว่างประเภทของโรงเรียนและระดับครอบครัวน่าจะมีผลต่ออัตมโนทัศน์ของนักเรียน

ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนรัฐบาลมีอัตมโนทัศน์รวม อัตมโนทัศน์ด้านค่านิยมสัมฤทธิ์ผลและด้านการปรับตัวทางอารมณ์สูงกว่านักเรียนที่เรียนในโรงเรียนราษฎร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนอัตมโนทัศน์ด้านการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน
2. นักเรียนที่มาจากครอบครัวชั้นกลางมีอัตมโนทัศน์รวม อัตมโนทัศน์ด้านค่านิยมสัมฤทธิ์ผล ด้านการปรับตัวทางอารมณ์และด้านการปรับตัวทางสังคม สูงกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวชั้นต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. ไม่มีผลร่วมระหว่างประเภทของโรงเรียนและระดับครอบครัว

เด่นสุรางค์ ภริมย์สวัสดิ์ (2539) ได้ศึกษาเรื่อง "อัตมโนทัศน์ต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การสูบบุหรี่" หลังการได้รับคำปรึกษาทางโทรศัพท์ : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ใช้บริการสายนี้ปลอดบุหรี่ของมูลนิธิหมอชาวบ้าน" มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาอัตมโนทัศน์เกี่ยวกับพฤติกรรม การสูบบุหรี่ของผู้ที่ใช้บริการรับคำปรึกษาทางโทรศัพท์และเพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์กับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การสูบบุหรี่ของผู้รับคำปรึกษาทางโทรศัพท์ โดยสัมภาษณ์ตัวผู้ใช้บริการรับคำปรึกษาทางโทรศัพท์เพื่อตนเอง จำนวน 40 ราย สมมติฐานในการศึกษา คือ

1. ปัจจัยต่อไปนี้นี้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การสูบบุหรี่หลังจากได้รับคำปรึกษาทางโทรศัพท์
 - แรงจูงใจในการเลิกสูบบุหรี่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การสูบบุหรี่
 - การได้รับความรู้ในเรื่องการเลิกสูบบุหรี่อย่างเหมาะสม มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การสูบบุหรี่
 - ปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการสูบบุหรี่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การสูบบุหรี่
2. บริการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การสูบบุหรี่หลังจากการได้รับคำปรึกษาทางโทรศัพท์

ผลการศึกษาพบว่า อัตมโนทัศน์ของกลุ่มตัวอย่างก่อนการได้รับคำปรึกษา มีอัตมโนทัศน์ที่หลากหลายเป็นไปในทางบวก เช่น การสูบบุหรี่ไม่ใช่การผ่อนคลายทางอารมณ์ที่ดี และในทางลบ

เช่น การสูบบุหรี่มาเป็นเวลานานจนไม่สามารถเลิกสูบบุหรี่ได้ แต่จากการได้รับคำปรึกษาแล้วพบว่า ผู้รับคำปรึกษาได้รับแรงสนับสนุนในด้านอารมณ์ การให้กำลังใจ ความสนใจในการเลิกสูบบุหรี่ และในด้านข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการเลิกสูบบุหรี่ วิธีการเลิกสูบบุหรี่ แนวทางการปฏิบัติตนในการเลิกสูบบุหรี่อย่างถูกต้อง ทำให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อการสูบบุหรี่และเลิกสูบบุหรี่ โดยที่มีทัศนคติเป็นไปในทางบวก และมีผลให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสูบบุหรี่โดยพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมประกอบด้วย ลดปริมาณการสูบบุหรี่และเลิกสูบบุหรี่ นอกจากนั้นไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสูบบุหรี่

การทดสอบสมมติฐานการศึกษาโดยการหาความสัมพันธ์ ได้แก่ ทัศนคติด้านแรงจูงใจ ด้านความรู้เกี่ยวกับการเลิกสูบบุหรี่ที่เหมาะสมและการรับรู้ปัจจัยทางสังคมต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเลิกสูบบุหรี่ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ทัศนคติทางบวกของกลุ่มที่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสูบบุหรี่หลังการได้รับคำปรึกษา ได้แก่

-แรงจูงใจในการเลิกสูบบุหรี่ ทัศนคติทางบวกเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เลิกสูบบุหรี่ได้ คือ เป็นห่วงสุขภาพของตนเอง ร้อยละ 93.5

-การได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลิกสูบบุหรี่ที่ถูกต้อง ทัศนคติทางบวก คือ การเลิกสูบบุหรี่เป็นสิ่งที่ไม่ยากจนเกินความสามารถ ร้อยละ 90.3

-การรับรู้ปัจจัยทางสังคม ทัศนคติทางบวก คือ การสูบบุหรี่เป็นเรื่องที่สังคมรังเกียจ ร้อยละ 87.1

พรรณิ ตรีรัตนประยูร (2537) ศึกษาเรื่อง "ทัศนคติและความคาดหวังที่มีต่อครอบครัวของผู้ต้องขังวัยหนุ่มก่อนพ้นโทษ" โดยศึกษาทัศนคติของผู้ต้องขังวัยหนุ่มในช่วงระยะเวลาที่ใกล้จะพ้นโทษออกไปอยู่ร่วมกับสังคมภายนอกและสำรวจความคาดหวังของผู้ต้องขังวัยหนุ่มที่มีต่อครอบครัว โดยศึกษาผู้ต้องขังวัยหนุ่มที่กระทำความผิดครั้งแรก ไม่ได้ทำผิดคดีอาชญากรรมให้โทษ ขณะทำผิดมีอายุไม่เกิน 25 ปี และถูกศาลพิพากษาลงโทษ ถูกส่งมาควบคุมที่ทัณฑสถานวัยหนุ่มบางเขนและเหลือโทษจำต่อไปไม่เกิน 1 ปี มีจำนวน 208 ราย ผลการศึกษาปรากฏว่า กลุ่มประชากรมีทัศนคติในทางที่ดีเป็นส่วนใหญ่ เช่น คิดว่าตนเองเป็นคนร่าเริง เป็นมิตรกับทุกคน ใจเย็นมีเหตุผล เชื่อในเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว พอใจในสถานภาพและความสามารถของตน มีครอบครัวที่ดี รักใคร่กันดีและให้ความช่วยเหลือไม่ทอดทิ้ง แต่หลังจากกระทำความผิดได้รับโทษ กลุ่มประชากรยอมรับว่า ตนเองเป็นคนเหลวไหล ทำอะไรผิดพลาดและทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และเมื่อกระทำความผิดจึงต้องได้รับโทษและรู้สึกสำนึกผิดหลังจากที่เข้ามาต้องโทษชดใช้การกระทำผิดของตน โดยหวังว่าสังคมจะยอมรับและให้อภัยผู้ที่สำนึกผิดกลับตัวเป็นคนดี

ความคาดหวังที่มีต่อครอบครัว พบว่า ขณะที่ต้องโทษครอบครัวยังมาติดต่อกับเยี่ยมเยียนส่งข่าวสาร ไม่เคยทอดทิ้ง ทำให้ส่วนใหญ่มีความคาดหวังว่าหลังจากพ้นโทษ ครอบครัวจะยังคงให้

ความช่วยเหลือในด้านที่อยู่อาศัย หางานให้ทำ ช่วยเหลือด้านค่าใช้จ่ายและสนับสนุนให้กำลังใจในการที่จะกลับตัวเป็นคนดีต่อไป

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์กับความคาดหวังพบว่า อัตมโนทัศน์กับความคาดหวังมีความสัมพันธ์กัน โดยกลุ่มประชากรตั้งความคาดหวังว่า การที่ตนกระทำผิด ต้องโทษและได้ชดใช้ผลกรรมไปแล้ว ตำนึกตัวได้ จึงคาดหวังว่าผู้ที่ใกล้ชิดมากที่สุด คือ บุคคลในครอบครัวจะยอมรับ ให้อภัยและให้ออกรับ สนับสนุนรวมทั้งให้กำลังใจในการกลับตัวเป็นคนดีต่อไป อธิบายได้ว่า กลุ่มประชากรที่มีอัตมโนทัศน์ในทางบวก ความคาดหวังที่มีต่อครอบครัวจะสูงขึ้นและสอดคล้องกับผลการศึกษาในครั้งนี้ที่พบว่า ประชากร 6 รายที่มีอัตมโนทัศน์ในทางลบมีจำนวนเท่ากับจำนวนประชากรที่มีความคาดหวังต่อครอบครัวต่ำเช่นเดียวกัน

เทเลอร์และโคมส์ (อ้างในผ่องพรรณ , 2518) ศึกษาเรื่องการยอมรับตนเองและการปรับตัว โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 205 คน ซึ่งมีสภาพทางเศรษฐกิจสังคมระดับการศึกษาและอายุเท่าๆกัน โดยใช้แบบทดสอบเกี่ยวกับบุคลิกภาพของแคลิฟอร์เนีย (The California Test of Personality) ใช้แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีการปรับตัวดี กับกลุ่มที่มีการปรับตัวไม่ดี และใช้เครื่องมือวัดการยอมรับตนซึ่งเป็นข้อความให้เลือกตอบ มีจำนวน 20 ข้อความ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการปรับตัวดี มีการยอมรับตนเองดีกว่ากลุ่มที่มีการปรับตัวไม่ดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จูไรต์นั เปรมัชเชียร (2514) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับตน คือ อัตมโนทัศน์ของเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ซึ่งถือว่าสภาพการณ์ในการเลี้ยงดูแตกต่างจากเด็กปกติโดยทั่วไป การศึกษาครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆและสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี ของกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย ในปี พ.ศ. 2512 จำนวน 236 คน เป็นชาย 91 คน หญิง 145 คน ในจำนวนนี้เป็นวัยรุ่นชายตอนต้น 45 คน ตอนปลาย 46 คน วัยรุ่นหญิงตอนต้น 103 คน ตอนปลาย 42 คน ซึ่งอายุวัยรุ่นตอนต้นคือ 13-16 ปี ตอนปลายคือ 17-21 ปี ใช้เครื่องมือแบบวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของเพียร์สและเฮริส ผลการวิจัยพบว่า เด็กวัยรุ่นหญิงตอนต้นมีอัตมโนทัศน์ด้านความสุขความพอใจสูงกว่าเด็กหญิงวัยรุ่นตอนปลาย ในขณะที่เด็กหญิงวัยรุ่นตอนปลายมีอัตมโนทัศน์ด้านพฤติกรรมสูงกว่าวัยรุ่นชายตอนปลาย และเมื่อดูระหว่างวัยรุ่นชายหญิงพบว่า วัยรุ่นหญิงมีแนวโน้มที่จะมีอัตมโนทัศน์ในลักษณะที่เกี่ยวกับความสุข ความพอใจและลักษณะเป็นส่วนรวมสูงกว่าชายด้วย

สุรินทร์ สุทธิชาติพิศ (2515) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของความวิตกกังวลใจที่มีต่อคะแนนความแตกต่างระหว่างความนึกคิดเกี่ยวกับตนและความนึกคิดเกี่ยวกับตนในอุคมคติ ซึ่งพบว่า ถ้า

ความแตกต่างระหว่างคนมีมาก จะนำไปสู่ความวิตกกังวลใจ ความคับข้องใจ ความเครียด ความรู้สึกที่ไม่เหมาะสมและการประเมินค่าตนเองต่ำเกินไป จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์และอิทธิพลของความวิตกกังวลกับการปรับตัวนี้แสดงว่า บุคคลที่มีความวิตกกังวลสูง มีปัญหาในความประพฤติ การปรับตัวก็ไม่ได้ ทำให้ความนึกคิดเกี่ยวกับคนไม่ดี ไม่เหมาะสมตามไปด้วย

2. งานวิจัยเกี่ยวกับเด็ก เยาวชนและนักเรียนอาชีวศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในช่วง 20 ปีที่ผ่านมาเป็นงานวิจัยในด้านสุขภาพกายในสัดส่วนที่สูงกว่างานวิจัยด้านจิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคมอย่างมาก ข้อมูลด้านสุขภาพกายมีทั้งการศึกษาระดับบุคคล ระดับสถานพยาบาล และที่สำคัญคือ มีการศึกษาที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางระบาดวิทยาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานมากขึ้น ทำให้ทราบขนาดของปัญหาที่เชื่อถือได้และระบบวิธีการในการแก้ไขป้องกันปัญหาสุขภาพนั้นๆ ข้อมูลต่างๆสามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบาย วางแผนและพัฒนาระบบสาธารณสุขให้เกิดผลดีต่อสุขภาพเด็กและเยาวชนได้อย่างตรงเป้าหมายมากกว่าในอดีต แม้ว่าจะมีงานวิจัยจำนวนมากในด้านสุขภาพกายของเด็ก แต่ส่วนใหญ่แล้วจะเน้นหนักที่กลุ่มทารกและปฐมวัยมากกว่าเด็กวัยเข้าโรงเรียนและวัยรุ่น จึงยังขาดแคลนงานวิจัยในส่วนของพฤติกรรม พัฒนาการด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และโรคภัยไข้เจ็บอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสิ่งแวดล้อม อาทิ โรคภูมิแพ้ ภาวะโภชนาการเกิน การใช้สารเสพติด อุบัติเหตุ มลภาวะและการได้รับสารพิษต่างๆ

ในด้านครอบครัวนั้นพบว่า มีงานวิจัยที่กล่าวถึงครอบครัวในฐานะที่เป็นรากฐานสำคัญของเด็กและเยาวชนอยู่ค่อนข้างน้อย การศึกษาที่เกี่ยวกับวิธีการดูแล การอบรมเลี้ยงดูลูกในลักษณะต่างๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ สติปัญญาและจริยธรรมในวัยเด็กต่างๆพอมีอยู่บ้าง แต่โดยส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิตซึ่งมีข้อจำกัดในเรื่องจำนวนและการสุ่มตัวอย่าง รวมทั้งวิธีการดำเนินการวิจัย ผลการวิจัยจึงนำไปใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมและสิ่งที่พบในครอบครัวไทยได้อย่างค่อนข้างจำกัด งานวิจัยเกือบทั้งหมดเป็นการวิจัยเชิงพรรณนาซึ่งพยายามที่จะเสนอแนวทางในการช่วยเหลือครอบครัวให้ทำหน้าที่ในการดูแลอบรมและพัฒนาเด็กได้อย่างถูกต้อง การศึกษาส่วนใหญ่เน้นการวัดตัวแปรด้านจิตสังคมเพื่อแสดงผลของการเลี้ยงดูในด้านสุขภาพร่างกาย สุขภาพจิต สติปัญญา บุคลิกภาพ แต่ก็เป็นการศึกษาแบบแยกด้านกัน การวิจัยด้านสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ความสนใจด้านวัฒนธรรมพื้นฐาน คติความเชื่อ ค่านิยมซึ่งจะช่วยให้เข้าใจรากฐานความเชื่อ การสืบทอดทางวัฒนธรรม ประเพณี และการอบรมเลี้ยงดู ก็มีคนสนใจไม่มากนัก

วันเพ็ญ อายุรการ (2512) ศึกษาลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการชอบเก็บตัวและแสดงตัว กับการยอมรับตนเองและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดธนบุรี จำนวน 307 คน เป็นชาย 184 คน หญิง 123 คน อายุ 13-20 ปี เรียน

อยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และ 5 โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 190 ข้อ เป็นข้อความที่ถามเกี่ยวกับลักษณะ พฤติกรรมที่แสดงออกถึงบุคลิกภาพการเก็บตัวหรือการแสดงออก และการยอมรับตนเอง ผลปรากฏว่า เด็กนักเรียนวัยรุ่นชาย หญิงไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในการยอมรับตนเอง แต่เด็กที่ชอบแสดงออกมักมีการยอมรับตนเองสูงกว่าเด็กที่ชอบเก็บตัว

สุพจน์ จักขุทิพย์ (2521) ได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการประพฤตินั้นไม่เหมาะสมแก่สภาพนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า สาเหตุแห่งการคบเพื่อน การยอมรับเพื่อนในทางเลื่อมเสียมมีส่วนอย่างมากต่อการที่นักเรียนประพฤตินั้นไม่เหมาะสมแก่สภาพการเป็นนักเรียนและยังใช้เวลาว่างไปในทางที่ไม่เหมาะสม ผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎหมายควบคุมความประพฤติ โดยส่วนมากจะมาจากครอบครัวที่มีปัญหา จากการศึกษานี้อาจวิเคราะห์ได้ว่า การคบเพื่อนเลวและครอบครัวที่มีปัญหามีส่วนผลักดันให้นักเรียนประพฤตินั้นไม่เหมาะสม ถ้าหากสะสมมากขึ้นก็อาจจะทำความผิดได้

เสาวภาพ วัชรกิติ (2521) ศึกษาวิจัยสาเหตุการกระทำผิดในกรุงเทพมหานครพบว่า ครอบครัวมีส่วนอยู่มากที่มีผลให้เด็กและเยาวชนทำผิด บ้านและครอบครัวเป็นฐานอันดับแรกที่จะสร้างสรรค์ในเรื่องนิสัย และบุคลิกภาพของเด็ก เช่น ครอบครัวที่ไม่มีความสุข บิดา มารดาทะเลาะวิวาทกันอยู่เสมอ ไม่มีการให้อภัยหรือเอื้ออารีต่อกัน เด็กในครอบครัวจะมีพฤติกรรมก้าวร้าว พูดยาหยาบ คาย ชอบการทะเลาะวิวาทเป็นนิสัย

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ (2523) ได้ศึกษาแบบจำลองความคาดคะเนปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การกระทำผิดกฎหมายของเด็กและเยาวชน โดยศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเยาวชนกระทำผิดนักเรียนประเมินและนักเรียนปกติพบว่าเยาวชนกระทำผิดมีบิดามารดาที่มีการศึกษาดำ มีอาชีพในลักษณะการใช้แรงงาน มีสภาพเป็นอยู่แบบรวมกันหลายครอบครัว และเช่าบ้านผู้อื่นอยู่ และมีบ้านพักลักษณะเป็นไม้เก่าอยู่ในสภาพแออัดในบริเวณแหล่งเสื่อมโทรมเป็นจำนวนมากกว่านักเรียนประเมินและนักเรียนปกติ และเยาวชนชายที่กระทำผิดมีอายุมาก มีการศึกษาดำ มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ บิดามีอาชีพรับราชการเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจและรับจ้างใช้แรงงาน มาจากครอบครัวที่ไม่ปรองดองกัน และมีทัศนคติไม่ดีต่อครอบครัว มีการคบค้าสมาคมกับผู้ที่มีความประพฤติเบี่ยงเบน และมีความโน้มเอียงไปในทางที่เป็นปฏิปักษ์ต่อกฎหมายสูง ถูกจับกุมเป็นจำนวนครั้งมากขึ้นและถูกศาลพิพากษาให้ฝึกอบรม เลี้ยงดูแบบรักน้อย ควบคุมมาก ใช้เหตุผลน้อย ลงโทษสูง ทำให้เยาวชนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อครอบครัวและการคบค้าสมาคมกับผู้ที่มีความประพฤติเบี่ยงเบนสูง การอบรมเลี้ยงดูแบบรักน้อย ควบคุมสูง ใช้เหตุผลน้อย ซึ่งเป็นปัจจัยให้เยาวชนมีความโน้มเอียงไปในทิศทางที่เป็นปฏิปักษ์ต่อกฎหมายสูงด้วย

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (2529) ได้ทำการศึกษาค่านิยมที่เป็นเครื่องชี้แนวโน้มน้อมของการต่อต้านสังคมของเยาวชนกระทำผิดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง พบว่า เยาวชนที่ได้รับการปลูกฝังค่านิยมความไม่ละอายต่อการทำชั่ว โดยใช้ชีวิตคลุกคลีกับอบายมุขต่างๆ และกลับเห็นว่าเป็นสิ่งถูก

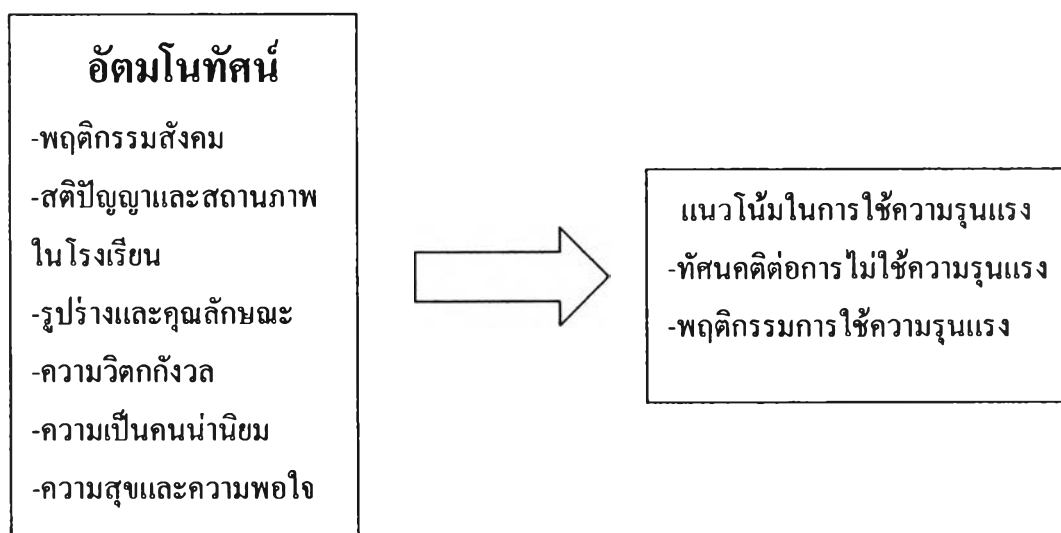
ต้องคิดงาม คือ เห็นผิดเป็นชอบ อีกทั้งยังชอบคบหาสมาคมกับเพื่อนที่มีนิสัยไปในทางที่เป็นนักเลง อันธพาล เกร และข้องแหว่กับสิ่งเสพติดให้โทษนั้น จะมีแนวโน้มแสดงพฤติกรรมคือดิ่ง ลงงดี ทำ ทายและก้าวร้าว รุกรานต่อต้านผู้ใดก็ตามที่มีอำนาจเหนือกว่าตน ไม่ว่าจะเป็นบิดามารดา ญาติพี่น้อง เพื่อน ฯลฯ โดยเยาวชนซึ่งมีความไม่ละอายต่อการกระทำชั่วสูงจะมีแนวโน้มในการต่อต้านสังคมใน ลักษณะก้าวร้าวรุนแรงสูง

ผ่องพรรณ แว่ววิเศษ (2534) ศึกษาลักษณะจิตสังคมเพื่อการป้องกันพฤติกรรมทะเลาะวิวาท ของวัยรุ่นในวิทยาลัยอาชีวศึกษา 4 แห่ง พบว่า นักศึกษาที่มีพฤติกรรมทะเลาะวิวาทมาก คือนัก ศึกษาที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสูง และนักศึกษาที่มีที่มีลักษณะ 2 ประการต่อไปนี้ในคนเดียวกัน คือ เป็นนักศึกษามีอายุมากเรียนอยู่ปีที่ 3 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง โดยเฉพาะนักศึกษาใน สาขาวิชาช่างก่อสร้างจะมีพฤติกรรมนี้มาก นอกจากนี้ยังพบว่า จิตลักษณะทั้ง 4 ด้านซึ่งประกอบด้วย การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม การมุ่งอนาคต สุขภาพจิตและทัศนคติต่อการทะเลาะวิวาทร่วมกันทำนาย พฤติกรรมทะเลาะวิวาทของนักศึกษาชายได้มากกว่าลักษณะทางสังคม 2 ด้าน (ลักษณะการคบ เพื่อนอย่างเหมาะสมและการรับรู้บรรยากาศแบบประชาธิปไตยระหว่างอาจารย์และนักศึกษา) ร่วม กัน แต่เมื่อนำเอาตัวทำนาย 2 ชุดมาใช้ร่วมกัน สามารถทำนายความแปรปรวนของพฤติกรรมทะเลาะ วิวาทได้เพิ่มขึ้นตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยปรากฏในนักศึกษา 3 ประเภท คือ นักศึกษาที่มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง นักศึกษาช่างก่อสร้าง และนักศึกษามีอายุน้อย ซึ่งแสดงว่าในนักศึกษา ชาย 3 ประเภทนี้ จิตลักษณะและลักษณะทางสังคมในสถานศึกษาจะมีความสำคัญต่อพฤติกรรมทะเลาะ วิวาทมาก

ไวรัส เจียมบรรจง (2523) กล่าวถึงแรงจูงใจด้านสังคมว่า ผลจากการวิจัยปรากฏว่าปรากฏ การณ์ทางสังคมที่เราสังเกตเห็นได้ในชีวิตประจำวันว่า เพศชายมีความเห็นแก่ตัว ชอบเสี้ยง ก้าวร้าว โหดร้ายมากกว่าเพศหญิง ส่วนเพศหญิงจะมีความรับผิดชอบ รับผิดชอบระมัดระวัง ยอมรับสิ่งต่างๆ นุ่มนวล อ่อนหวาน ทะนุถนอมและมีความอดทนอดกลั้นมากกว่าเพศชาย เนื่องจากสิ่งเหล่านี้ทำให้ เพศหญิงมีพฤติกรรมที่น่าสนใจและมีทักษะในการที่จะสนับสนุนคำชูทางด้านสันติและยอมรับฟัง ซึ่งกันและกันได้มากกว่าชาย สิ่งที่สังเกตได้ชัด คือ เวลาเพศหญิงมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นๆ จะปฏิบัติ ได้ดีกว่าชาย

กรอบแนวคิด

อัตมโนทัศน์ คือ ความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิด ทักษะคิดและความเชื่อที่บุคคลมีต่อตนเองทั้งในด้านดีและด้านไม่ดี และการรับรู้ว่าคุณแตกต่างจากบุคคลอื่นอันเป็นผลมาจากการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม การขัดเกลาทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งบุคคลอื่นที่ปฏิสัมพันธ์ด้วยนั้นมีหลากหลายกลุ่มแตกต่างกันไปในช่วงวัยของชีวิต โดยเริ่มจากบิดา มารดา พี่น้อง เพื่อน ครู อาจารย์ และบุคคลอื่นในสังคมที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับมีปฏิสัมพันธ์กัน การขัดเกลาทางสังคม ได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษาและสถาบันศาสนาซึ่งเป็นสถาบันหลักในการขัดเกลาทางสังคมแก่เด็กและเยาวชน สิ่งแวดล้อม ได้แก่ สภาพสังคม รวมถึงสื่อต่างๆ ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมาแล้วแต่ส่งผลต่อความคิดเกี่ยวกับตนเองของบุคคลว่าบุคคลนั้นๆมีอัตมโนทัศน์ที่ดีหรือไม่ดี อย่างไร โดยที่อัตมโนทัศน์เป็นสิ่งสำคัญซึ่งจะส่งผลกระทบต่อบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัยและพฤติกรรมของบุคคล การที่มีอัตมโนทัศน์ที่แตกต่างกันจะทำให้มีพฤติกรรมต่างกัน ไปและเป็นไปในทางที่สอดคล้องกับอัตมโนทัศน์ของตน การศึกษาครั้งนี้จึงกำหนดกรอบความคิดโดยมุ่งศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์กับแนวโน้มในการใช้ความรุนแรง ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

สมมติฐานของการศึกษาวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

อึดมโนทัศน์มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มในการใช้ความรุนแรงของนักเรียนอาชีวศึกษา
: อึดมโนทัศน์ที่ดีจะส่งผลให้มีแนวโน้มไม่ใช้ความรุนแรง

สมมติฐานย่อยที่ 1

อึดมโนทัศน์มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการไม่ใช้ความรุนแรง
: อึดมโนทัศน์ที่ดีจะส่งผลให้มีทัศนคติที่ดี มีการใช้ความรุนแรงน้อย

สมมติฐานย่อยที่ 2

อึดมโนทัศน์มีความสัมพันธ์กับการใช้ความรุนแรง
: อึดมโนทัศน์ที่ดีจะส่งผลให้มีการใช้ความรุนแรงน้อย

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งตัวแปรเป็นสองประเภท คือ

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ อึดมโนทัศน์ (Self-concept) แบ่งเป็น 6 ด้าน ได้แก่
 - 1.1 ด้านพฤติกรรมสังคม
 - 1.2 ด้านสติปัญญาและสถานภาพในโรงเรียน
 - 1.3 ด้านรูปร่างและคุณลักษณะ
 - 1.4 ด้านความวิตกกังวล
 - 1.5 ด้านความเป็นคนน่านิยมน
 - 1.6 ด้านความสุขและความพอใจ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ แนวโน้มในการใช้ความรุนแรง ซึ่งประกอบไปด้วย
 1. ทัศนคติต่อการไม่ใช้ความรุนแรง
 2. การใช้ความรุนแรง คือ ประวัติพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงที่แสดงออกใน 3 ลักษณะในช่วงระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา ได้แก่
 - การทำร้ายจิตใจ
 - การมุ่งทำร้าย
 - การทำร้ายร่างกาย